

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Nacionālo interešu objektu (NIO) un teritoriju noteikšana

Mārtiņš Turks, Zemes pārvaldības un plānojuma
uzraudzības nodaļas vecākais eksperts, 2026.gada 25.septembris

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

NIO nozīmība un stratēģiskā loma valsts attīstībā

Valstiski svarīgas infrastruktūras nodrošināšana:

NIO nodrošina kritiski svarīgu objektu savlaicīgu un netraucētu attīstību;

Aizsargā valsts līmeņa intereses;

Dod iespēju investīciju piesaistei;

Paaugstina valsts noturību pret ģeopolitiskajiem, enerģētiskajiem un sociālajiem izaicinājumiem.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Normatīvais regulējums

Šobrīd NIO statusa noteikšana un atkāpes no teritorijas plānojuma noteiktas:

- ☐ Teritorijas attīstības plānošanas likumā;
- ☐ Būvniecības likumā;
- ☐ Enerģētikas likumā;
- ☐ Elektronisko sakaru likumā.

Ministru kabineta noteikumos:

- *Nr. 628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem";*
- *Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi";*
- *Nr. 392 "Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas noteikumi";*
- *Nr. 500 "Vispārīgie būvnoteikumi".*

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

NIO statusa noteikšanas mērķis

Nodrošināt attiecīgā objekta būvniecības īstenošanas iespējamību neatkarīgi no pašvaldības teritorijas plānojumā:

- ✓ noteiktā funkcionālā zonējuma;
- ✓ teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ietvertajiem apbūves rādītājiem;
- ✓ citiem iespējamiem ierobežojumiem.

NIO regulējums paredz izņēmumus no vispārējās kārtības – būvniecības **procesā NIO atbilstība teritorijas plānojumam netiek vērtēta un būvatļaujas apstrīdēšanas gadījumā būvniecība netiek apturēta.**

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

NIO atvieglojumi

✓ **NIO statusa saņemšana rada atvieglojumus plānošanas un būvniecības procesā.**

✗ Savukārt atvieglojumi neattiecas:

nododot konkrēto objektu ekspluatācijā;

termiņiem būvniecības ieceres izskatīšanas un lēmumu pieņemšanas procesā.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

NIO noteikšanas kārtība

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

1

Iniciatīva

Priekšlikumus par NIO teritorijas vai objekta izvietojumu **sagatavo nozares ministrija**, kuras kompetencē ir konkrētā plānojamā NIO un tam nepieciešamās teritorijas izveidošana. NIO statusa piešķiršanas jomas:

Valsts aizsardzība;

Medicīna;

Kultūra;

Starptautiska infrastruktūra;

Izglītība;

Enerģētika;

Transports.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

NIO piemēri

Aizsardzība un drošība

Militārais poligons Sēlija

Latvijas Republikas valsts robežas josla

militārie poligoni un bāzes visā Latvijā (t.sk. Ogres aviācijas bāze, "Mežaine", Lūznava, Jēkabpils, Alūksne u.c.)

Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs "Mucenieki"

Liepājas cietums

Enerģētika

330kV starpsavienojumi Valmiera–Tartu un Valmiera–Tsirguliina

Igaunijas–Latvijas trešais 330kV starpsavienojums

330kV elektropārvades līnija Rīgas TEC-2–Rīgas HES

AS "Augstsprieguma tīkls" komplekss Jāņciems

Transports

Rail Baltica publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra

Starptautiskā lidosta "Rīga"

Ķekavas apvedceļš (Autoceļa E67/A7 posms)

Veselības aprūpe

Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca (RAKUS)

Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca

Bērnu klīniskā universitātes slimnīca

Kultūra un vide

Padomju okupācijas upuru piemiņas memoriāla komplekss

Mežaparka Lielā estrāde un "Daugavas" stadions (Dziesmu un deju svētku norise)

Radioaktīvo atkritumu glabātava "Radons"

Gaujas lejteces pretplūdu aizsardzības būves Carnikavā

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

2

Saskaņošana

Priekšlikumu par NIO sagatavo sadarbībā ar vietējām pašvaldībām;

Ja NIO netiek piemērots ietekmes uz vidi novērtējums, nozares ministrija MK noteiktajā kārtībā organizē sabiedrības informēšanu par NIO priekšlikumu;

Starpinstitūciju saskaņošana ievērojot MK 2021. gada 7. septembra noteikumus Nr. 606 "Ministru kabineta kārtības rullis" noteikto.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

3

Apstiprināšana

Lēmumu par NIO statusa piešķiršanu pieņem Ministru kabinets, lēmumā var ietvert arī citus atbrīvojumus.

Vienlaicīgi jāņem vērā, ka NIO statuss piešķir tiesības atkāpties no prasībām, kas ir ietvertas Ministru kabineta noteikumos, bet nevar piešķirt tiesības atkāpties no likuma prasībām.

MK rīkojuma projekts (gadījumos, kad ir nepieciešams tikai noteikt objekta statusu un nav nepieciešams uzlikt papildus aprobežojumus);

MK noteikumu projekts (kad nepieciešams ilgtermiņā noteikt teritorijas izmantošanas aprobežojumus).

Likums (problēmjaautājumu risinājumu iekļaušana vienā normatīvajā aktā, nevis veicot virkni grozījumu vairākos spēkā esošajos normatīvajos aktos).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

4

NIO attēlošana

Informāciju par NIO iekļauj
TAPIS

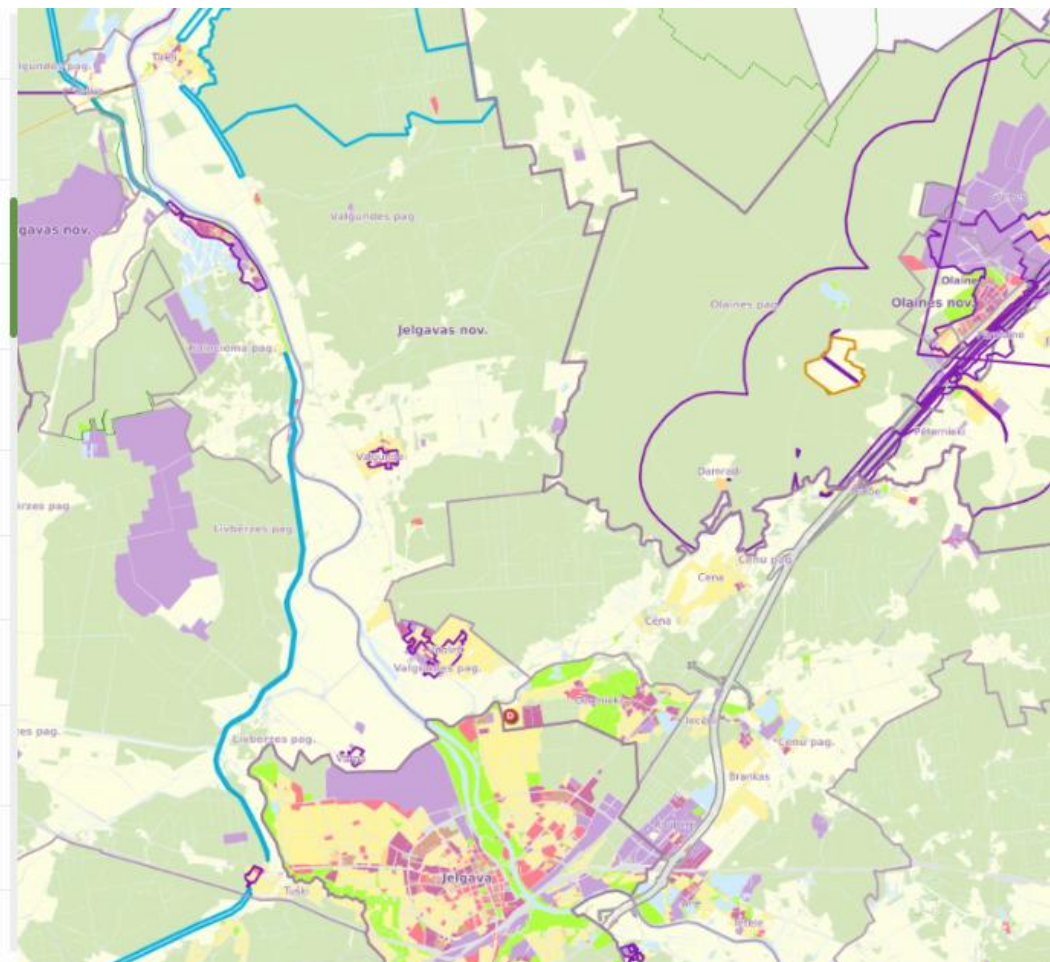

TAPIS satur nepieciešamo
informāciju par NIO

VARAM nepieciešamības
gadījumā sniedz atbalstu
informācijas iekļaušanai
TAPIS

Akademiskais centrs
Spēkā
Nacionālo interešu objekts "Mežaine", Kuldīgas novadā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Dobeles novadā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Jēkabpils novadā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Ojāra Vācieša ielā, Rīgā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Ventspils novadā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Ogres novadā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Cēsu novadā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Dienvidkurzemes novadā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Dzintara ielā, Rīgā
Spēkā
Nacionālo interešu objekts Rīgā
Spēkā

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts un pašvaldību sadarbība NIO noteikšanā

- Sākt konsultācijas ar pašvaldību vēl pirms oficiālās NIO saskaņošanas procedūras uzsākšanas;
- Papildus konsultācijas sarežģītu NIO projektu gadījumos;
- Precīza ģeotelpiskā informācija un datu apmaiņa;
- Savlaicīga un precīza telpisko datu ievietošana TAPIS;
- Skaidra un saprotama skaidrojošā darba veikšana ar sabiedrību.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Pašvaldības rīcība NIO ierosināšanas un saskaņošanas stadijā

- Vērtēt nozares ministrijas izstrādāto NIO priekšlikumu un sniegt atzinumu saskaņošanas posmā;
- Vērtēt NIO saderību ar pašvaldības plānošanas dokumentiem;
- NIO skartās infrastruktūras un teritoriju izvērtēšana;
- Identificēt un sniegt priekšlikumus nozares ministrijai par NIO ietekmi uz vietējo ceļu tīklu, inženierkomunikācijām, pieklūstamību un turpmāku nekustamo īpašumu izmantošanu;
- Sabiedrības un vietējās kopienas interešu pārstāvība lai nodrošinātu dialogu nozares ministriju;
- Sadarboties ar nozares ministriju sabiedrības informēšanas pasākumu norisē (ja netiek veikts IVN).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Pašvaldības rīcība

Pašvaldībai teritorijas plānojumā jāievēro valstī noteiktie NIO;

Jānodrošina, ka NIO un saistītie aprobežojumi tiek atspoguļoti pašvaldības teritorijas plānojumā;

Pašvaldībai nav tiesību mainīt valstī noteiktā NIO funkcionālo nozīmi;

Plānot pieguļošās teritorijas tā, lai netiktu traucēta NIO darbība;

NIO statuss neprasa spēkā esošo plānošanas dokumentu grozījumus.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!